

«ПАРУСИЯ»

*Парусія – з грэцкай мовы – Другое прыйсце Гасподняе, якое павінна адбыцца пры сканчэнні веку, калі князь гэтага свету раптоўна набудзе вялікую моц і статус, так што ніхто не зможа без яго загаду ці кляйна: «ні купляць, ні прадаваць» [Адкр 13, 18]. Нават многія верныя будуць пераможаныя гэтым злом, упэўненыя ў Антыхрысце як у божым сыне.

• Рубрыку вядзе святар Яўген Маліноўскі, кандыдат псіхалагічных навук, дацэнт

Аўтарства гэтай рускай прыказкі належыць, відавочна, не прэзідэнту ЗША. Але ўпершыню я пачуў яе менавіта ад Рональда Рэйгана падчас яго візиту ў Савецкі Саюз у 1988 годзе з нагоды Тысячагоддзя Хрысту Русі. Дарэчы, толькі ад Захаду праз радыёстанцыю “Свабода” я ўпершыню пачуў праўду і аб Вялікай Агіясме (вадохрышчы ўсіх выгокаў вод, у тым ліку звычайнага водаправода 19 студзеня), і аб Благадатным вогнішчы ў Вялікую суботу Пасхі, і шмат чаго іншага. Сёння, на жаль, ізноў я змушаны, парой дарэмна, шукаць “Беларускую свабоду” за шумам шматлікіх радыёстанцый.

З пункту сучаснага развіцця сусвету факт залежнасці нашай свядомасці ад заходняй інфармацыі з’яўляецца гістарычным. Але на чале з гістарычнай драмай цяпер ужо робіцца відавочным узajemны дэтэрмінізм, па якім знешнія падзеі (інфармацыя, палітыка) і ўнутраныя наступствы (сацыяльна-эканамічныя чаканні) уплы-

ваюць адно на адно праз трэці фактар, выдзелены ў асобе чалавека. Пры перабудове СССР у нацыянальны дзяржавы такімі асобамі, на мой погляд, з’явіліся прэзідэнт Р. Рэйган і папа Ян Павал II. Гэты тандэм, не згаворваючыся адно з адным, пракладваў шлях да свядомасці і свабоды асобе, народжанай у нязносных умовах камуністычнага абскурантызму (рэакцыйных адносін да асветы, прагрэсу). Як паказала гісторыя, менавіта тройца святара, прэзідэнта і дысідэнта з’явілася выгокам найноўшай гісторыі для большасці ўсходнеславянскіх народаў.

Новая гісторыя нацый пачыналася менавіта з Тройцы: улюбёнага ў сусвет чалавекаў Святога Айца, Сына-прэзідэнта, літаральна Таго, хто садзіць наперадзе, праваруч Айца і праўдзівага Духа Святога, якім на пяцідзесяты дзень пасля Пасхі прамаўляў тагачасны дысідэнт апостал Пётра. Ён першы ўвасобіў тэкст прарока Яіля аб Божым абяцанні: “І будзе пасля таго, выкажу

ад Духа Майго на ўсякую плоць, і будуць праракаваць сыны вашы і дочки вашы; старцы вашы будуць бачыць сны, і юнакі вашы будуць мець бачанне. І пакажу адзнакі на небе і на зямлі: кроў і польмя і ступы дыму. Сонца пераўтварыцца ў цемру і месяц у кроў, перш чым наступіць дзень Гасподні, вялікі і страшны. І будзе, што ўсялякі, хто пакліча імя Гасподняе, уратуецца” [Ялія 2, 32]. Гэта ПАРУСИЯ, Другая існасць Першага Слова ў асобе Трэцяга.

Хто той трэці? “той шчаслівы, хто слухае слова Божжа і выконвае яго” [Лк 11, 27]. Святы Дух, паходзячы ад Айца і Сына, дараваны слухнаму выканаўцу Слова для сведчання “Евангелля аж да краёў зямлі” [Дзеі 1, 8], у тым ліку і Беларусі. Галоўнай адзнакай Пяцідзесяціці і функцыяй Святога Духа з’яўляецца маўленне на іншых мовах. У Беларусі існуе “тройка” сакральных моў, якія ў той ці іншай ступені адгукаюцца ў сэрцы верніка. Гэта царкоўнаславянская, польская ды беларуская. Першая мае старажытнае і традыцыйнае дачыненне да храмавага служэння з рытуалам і начотніцтвам. Гэта вельмі важна для гісторыі Беларусі, але ў кірунку яе рэтраспектывы. Польская, касцельная мова мае значнае дачыненне да культуры Беларусі, выгокам якой сталася “Litwo, ojczyzna moja” (А. Міцкевіч). Нараўне з гісторыяй і культурай Дух Пяцідзесяціці ўяўляе са-

бой таямніцу збавення. Калі вонкавы, культурна-гістарычны кантэкст тройцы мінуцы, дык дар, які атрыманы Царквой, канчатковы. У такім разе праз беларускую сакральнасць адчыняецца час Царквы, якая ў сваім падарожжы насустрач Госпаду няспынна атрымлівае ад Духа, супольнага ў веры, надзеі і любові. Ніхто не прапаведуе ў Беларусі па славянску, зусім мала папольску, у асноўным парасійску. Але такая прапаведзь пазбаўлена сакральнасці, таямніцы тутэйшага домабудавання. Можна для дэсакралізаваанай навукі гэта і адпаведна, але ж не для Царквы, у якой дарам Духа вызначаюцца апошнія часіны, перыяд, калі шматлікія народы прывядзе Ён да здзіўлення і выведзе з Вавілону рабства, натоўпу пакутлівасці ды маўкліваці. Пакутамі слова, па-грэцку каеносісам, адзначаны кожны вернік, тым больш прапаведнік. Некалі сустрэў аднаго вядомага і таленавітага прапаведніка слова Божжа на расійскай мове, які адказаў на мае незадавальненне сучасным пакутлівым станам Царквы ў Беларусі: “А я так всем доволен, всё у меня есть, дети в полном достатке, слава Богу!” Шчыра кажучы, я пазаздросціў гэтаму самазадаволенаму чалавеку, мяркуючы аб сваім гаротным дабрабыце. Але ж адначасова разумею, што гэты мой стан адпавядае агульнай неўладкаванасці слова Божжа ў Беларусі. Выбар сучаснага

беларуса пралагае праз адказ ад маўкліваці ды прыняцце пакутаў Слова, каб перайсці да моўнай вяселасці, якую атрымліваюць людзі Божыя на Сыёне, “святой гары Гасподняй”. Ён бласлаўляе іх у царкоўнай еднасці, “бо дом Мой назавецца домам малітвы для ўсіх народаў” [Ісая 56, 7].

Зразумела, што “Троица не сразу строится”, але ж альтэрнатывы ёй няма, як няма альтэрнатывы веры, надзеі і любові. Любоў, якая знаходзіцца зараз у духоўнай пустыні, пераадольвае шлях парусіі, навяртання Хрыста. Атрымліваючы ад Яго “пяць хлябоў і дзве рыбы” [Мц 14, 7] як таямніцу пустэльнага жыцця, жывем адчуваннем новага часу. Час Тройцы падкрэсліваецца чудам маўлення ў пустыні непаразумення. Спацатку Апосталы, ухваляючы вялікія дзеі Гасподні, “пачалі прамаўляць на іншых мовах”, так што некаторыя смяяліся з іх як з п’яных [Дзеі 2, 13]. Затым наша, незразумелая і “смешная” для сучаснікаў, беларуская мова пачала лямантаваць на пустыні раўнадушша, пры якім хрысціяне-дысідэнты, пакутуючы на свабоду і годнасць, жывуць і сілкуюцца толькі ад самога слова. Гэтае слова на роднай мове ўспрымаецца ўсімі пакутнікамі як моўны дар, харызматычная форма малітвы, адзнака сусветнага паклікання Царквы, праслаўленай у Святой, Адзінасутнай, Нераздзельнай і Жыватворчай Тройцы.

Троица не сразу строится?

Р. РЕЙГАН